

ACC. N:R M. 15273:1-12.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ingemar Svensson, Lund*
Härad: *Skotts- & Oxie m. fl.* Berättare: *Erik Olsson, Ö. Grenie*
Socken: *St. Flågarps- & Ö. Grenie m. fl.* Berättarens yrke: *smedmästare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1888* i *St. Flågarps*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Smeden. s. 1-12.

LUF 111

Jag är född 1888 men
i Åre Ståvarp. Farfar var smed men
min far smed. Som ung pojke var
jag ute några sommar och tjänade både,
men när jag var 15 år gammal och
hade börjat arbeta, började jag som
lärning i fars smedja. Vi var bland
upp till 4 lärlingar och alltid en gesäll
i smedjan. Som lärling hade man
25 kronor först, 50 kronor andre och 75
kronor tredje året. Färdorn, kost och loji
Vi bodde både lärlingar och gesällen i
gesällmannen, som låg över smedjan
Lärpojkar skulle hålla gesällen med
tvättvatten och man använde gemensam
handduk, så när den yngre lärlingen
skulle berka sig var handduken redan
vät.

Långojkarna brukade slå
och "fiska" på kvällarna när arbetet
var slut för dagen. Då stod vi och
gjorde maskojärn (hål- och läbeslag till
masker). Dessa järn sålde vi till
bänderna och kunde på så sätt tjäna
lite extra. När vi hade fått ihop
lite pengar brukade vi köpa en flask
vin, som vi drack ut gemensamt och
ofta gick vi nedan ut och "huliserade
toscana".

Arbetsdagen började tidigt
och då skulle yngre tärpojken ha fyllt
i händer. Jag kom mer ihåg att vi
ofta tog hatten ut våra sängar, för
att det skulle gå lättare att gå ut.
Dessutom skulle yngre tärpojken ha
häft i smedjan och ha det färdigt

när de andra hem. Kaffet kokades i
en stor kittel som man hängde
över händern. Bibelt slutade vid halv
alla på kvällen.

Första året som lärning
gick man med de båtarna och stajja
där man skulle stajja var det viktigt
att man var uppmanad. "Håll
till och kom igen" sade prästen ofta.
Blev det inte riktigt gjort gick man
en utställning och bland påverkan.
Eftersom gick man rätta igång med
att arbeta också.

Lundens alla ville
vara lite för mer än de de bond-
drängarna. Vi hade en präst där
hemma i far med ja som gick
använd i kyrkan och med småttiska

på söndagen. Serällemå hade ju tän-
 nå att de kunde låta sig finna de hade
 6-8 hener i veckan. Det hande ofta
 att serätten och bonddrängar drog och
 oftast välde det en flöda. Då kom
 både blyhuler och knojjärn till
 användning. Vi lärpojkar smiddo
 ibland knojjärn i smyg. Eftersom vi
 inte vågade visa det för far. Vi kunde
 få en fintlösa för ett knojjärn
 och det var inte illa. Serällemå röj
 mycket. Det hande ibland att de inte kunde
 arbeta på måndagen därför att de druckit
 för mycket. Dem må brukade alltid
 serätten få en smyg till maten.

Far ägnade sig åt
 lantbrukssmide, vagnberedning och be-
 beredning. Vi reparade hästar, plögar

och orden bl. a. Före min tid gjorde
omrederna nya b. plöjar och hävar ochia.
Vi bestod en hel del vapnar. Bland dem
bestälde vapnen hos far som i sin
tur beställde häverhet av en vapnmakare.
Vi gjorde nog ett 50-tal vapnar varje
år jag minns från far medja, att
när man kommit så långt, att
vapnen kunde användas på så att den
skod på hunden skulle gesällen ha
hva vapnar. Det kallades "seve ylle". Vi
hade många hästar att sko. På den
tiden kostade det 1:50 att sko en häst
och 60 öre för en onläggning. Far
brukade omreda både sko och sim
jag minns att man skulle omreda
sim så fort att det alltid låg 3 röda
sim på golvet. Men far började sedan

höga sällmen. Till en början var det
hanska som men över sig sedan att
höje från Uddelohu. Sen denna kom
med sina händer utan att beställa tid
i förväg. och ibland gick de vänta på
sin tur. Såsom tillbakelick binderna
hålla upp själva vid den ringen men
sladd med denna började hålla upp själva
och sedan spred sig detta bruk ut på
landsbygden.

Fem var det vanligt att
hunden skulle bjuda på haffjott
så smidhus huss fick hålla haffjott
varn för järnan. När far höjde
hem höll han biden i Malinö så
lejde han biden för hustruens gäster
Han höjde 125 bettelohu ibland så
det behövdes många sagor. Binderna

gjorde detta gånar men skulle i gengäld
bjudas på ett oerhålligt gilt med "smör-
mad" och brännvin.

För fick medelena belatt
bara en gån, som är av bänderna.
Det var årshälsan liksom hos järn-
handlarna. När då meden gick omkring
med sina nyårsräkningar blev han
ofta bjuden på brännvin. Kanse
bänderna kunde göra lite då.

J. Jans medja fanns
varken elektrisk skiv eller kraft. Den
enda maskinen som fanns var en
bussmaskin, som drogs för hand.

När jag gick vän-
ligheten som utställare i Kristianstad
åter sände jag till Jans medja och
stannade där till 1918. Det är gilt

jag mig. Jag anordnade då en smedja av
 Ustades Bolaget i Svator och betalade 25
 kronor en året i anseende. Där var jag
 min egen smed och fick arbeta åt
 vem jag ville men det var mest åt
 bolaget. Det var roligt att umgås med
 och arbeta åt skolebarn. De var ill-
 maniga och många men jag var nog
 likadant själv. Jag fick inte styck
 några jägar. Innan vararna där typte
 var enkla och sparsamma och både
 jag och min hustru hörde utmärkt.
 I Svator ägnade jag mig åt vanligt
 lantbrukssmide. Där var också en hel
 del reparationer av skördemaskiner
 slåmaskiner och avläggare hade kommit
 i bruk under slutet av 1800-talet och
 bindarna kom under de första 10 åren

av 1900-talet. De första åren från svensk-
Svenskerna berog jag vapen och skodde
härder.

När man arrenderar en medja
är man ju inte så säker. Bolaget i
Boalöv började gå dåligt och 1924 flyttade
jag till Ö. Isère. Här köpte jag medja,
bohushus och hel verktygs uppsättning
för 17500 kr. Men det var svårt att
finnas här och jag försökte att man gärna
sälja medjan. På stället är folk mera
höjdragna och svårt att ha att göra med.
Jag har reparerat alla
delar av landbruksredskap och maskiner
På ett eller annat sätt under 1920 men
jag har inte reparerat några sådana
Men jag senare är har det inte blivit
så mycket reparationsarbeten eftersom

bin denna kunnat ha nya delar till
mina redskap.

Jag har skott många hästar
ibland hade jag upp till 150 stycken.
Som mest gjorde jag åt 60 stökar om
hästerna var tillräckligt gamla jag var
så stor hjälpen av hästerna blev jag en
gång bjuden av Siedens i Malmö att
besöka hästskofabriken i Broby.

Jäm och kol och i
väggt allt annat till medjan hjälper
jag från Siedens i Malmö. Det var en
bra firma. Maskindelarna tog jag från
Andersson i Malmö.

Jag har haft en smält
och en lårpojke anställda i medjan.
Numera har jag nästan upphört med
smidesverksamheten och gör bara en del

små nyar almen. Jag börjar ju bli för
gammal.
 I min fars smedje brukade vi
smida in det nya äret och det har
jag fortsatt med sedan jag blev min
egen. Det hll jich på följande sätt. Vid
lovbliden nyår natten gick vi ut i smedjan
och slaggade på ann bollen (stället) som
var uppställd på bruket för att det
skulle klinga bättre. Vi slaggade 5 minuter
på det gamla och 5 minuter på det nya
äret. Byborna där komma i flera
slagar brukade sitta upp för att få
höra på. Det var höghdligt.

Jag har 2 bröder som är
smider. Vi 3 smidde ju ensamt in 1957
och detta nämns i radio. I Svensk
Pundskidning för febr. 1957 står det

skrivet om detta radioprogram. Det har
och i förhållande med att man skjutit in
det nya året.

Ja, vil att komma i förs
mediga brukade de vid högtiderna och
samt på jorden både i L. medjan
och i berings huset. Sedan hämtade
vi från Kampen. Det var havssand.
Vad för sig det. att det härskas varje år.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12.